

**Міністерство освіти і науки України
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Університет Нігде Омера Халісдеміра
Міжнародна академія прикладних наук в Ломжі
Ханчжоу Дін'їн Закордонних Освітніх послуг Ко., Лтд
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Рада молодих учених при Сумській ОДА
Наукове товариство Глухівського НПУ ім. О. Довженка**

ГЛУХІВСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ — 2025. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬНИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ НАУК

ЗБІРНИК МАТЕРАЛІВ

**XV Міжнародної науково-практичної інтернет- конференції
молодих учених і студентів**

10-12 листопада 2025 р.

Глухів – 2025

УДК 3 +5/9 (082) (100)

Глухівські читання – 2025. Актуальні питання суспільних та гуманітарних наук : збірник матеріалів XV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (10-12 листопада 2025 р.) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2025. 2248 с.

*Друкується за рішенням ученої ради
Глухівського НПУ ім. О. Довженка (протокол № 4 від 17.11.2025 р.)*

Редколегія випуску:

Сорока О. О. — доктор філософії, старший викладач кафедри технологічної і професійної освіти, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених факультету технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, член Ради молодих учених при Сумській ОДА.

Відповідальний секретар:

Аторіна В. М. — доктор філософії, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених факультету дошкільної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Члени редколегії:

Маринченко Є. О. — доктор філософії, доцент, доцент кафедри професійної освіти та комп'ютерних технологій, член Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених факультету технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Мозговий О. С. — аспірант кафедри історії, правознавства та методики навчання, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених ННІ Філології та історії Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Петренко Н. М. — доктор філософії, старший викладач кафедри історії, правознавства та методики навчання, член Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Полякова А. С. — кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін, голова Ради Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених факультету природничої і фізико-математичної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Ющенко В. М. — асистент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва, голова Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених факультету технологічної і професійної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць, опублікованих у збірці.

УДК 3 +5/9 (082) (100)

© Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка, 2025

<i>Худан Т. Г.</i>	322
<i>Худан М. Ю.</i>	322
МЕТОДИКА ІНТЕГРАЦІЇ PYTHON ТА СЕНСОРНИХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МЕХАНІЧНИХ КОЛИВАНЬ	322
СЕКЦІЯ : ІСТОРІЯ. ФІЛОСОФІЯ	327
<i>Бабенко Д. В.</i>	327
ПРОПАГАНДА І ЦЕНЗУРА В КІНЕМАТОГРАФІЇ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА	327
<i>Бочуля М. І.</i>	329
<i>Туранська К. Б.</i>	329
КОЗАЦЬКА ДИПЛОМАТІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ У ВЗАЄМИНАХ З МОЛДАВСЬКИМ КНЯЗІВСТВОМ 1650–1653 РР.	329
<i>Буй В. В.</i>	337
ІДЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ПРОЄКТІВ ПРО КОЛЕКТИВІЗАЦІЮ ТА ГОЛОДОМОР НА СІВЕРЩИНІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗФО	337
<i>Бражник А. Г.</i>	341
РЕАКТОРИ (НЕ) ВИБУХАЮТЬ	341
<i>Валюх О. М.,</i>	346
АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ І.ПІКУЛЯ ТА К.ГРИЦЕНКА НА ПОСАДІ ЗАСТУПНИКА ДИРЕКТОРА ПО ЗАОЧНІЙ ОСВІТІ ГЛУХІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ В 1950-Х РОКАХ	346
<i>Вітюк О. О.</i>	352
ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ МІГРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2004 Р. ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПОТРЕБ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ	352
<i>Гадинко О. О.</i>	356
ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІСТА СТОРОЖИНЕЦЬ ТА ЙОГО ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	356
<i>Гадинко О. О.</i>	360
ПОДАТКОВА ІНСПЕКЦІЯ БУКОВИНИ ЯК ФОРМА ТА СТАТУС ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ КРАЄМ (З ЕКОНОМІЧНОЇ ІСТОРІЇ СТОРОЖИНЦЯ 1774-1944 РР.)	360
<i>Гарбуз В. В.</i>	365
РУХ АФРОАМЕРИКАНЦІВ ЗА ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.: НАСЛІДКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	365
<i>Голуб А. А.</i>	370
ДІЯЛЬНІСТЬ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ЗАПОВІДНИКІВ ЯК ФАКТОР ПІДТРИМКИ КРАЄЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	370

залишаються не лише естетичним явищем, а й історико-філософським документом, що відображає конфлікт особистості з владою, правди з ідеологією, національного зі «спільносоюзним».

Література:

1. Брюховецька Л. Олександр Довженко і Київська кінофабрика. До 125річчя Олександра Довженка. *Кіно-Театр*. 2019, № 5, с. 40–44.
2. Шаповал Ю. Непрощений. Олександр Довженко і комуністичні спецслужби. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, Instytut Studiów Politycznych PAN. Варшава–Київ–Харків, 2022. 354
3. Kenez P. Cinema and Soviet Society: From the Revolution to the Death of Stalin. London–New York : I.B. Tauris, 2001. 280 p.
4. Leyda J. Kino: A History of the Russian and Soviet Film. Princeton : Princeton University Press, 1983. 600 p.
5. Liber G. O. Alexander Dovzhenko: A Life in Soviet Film. London : British Film Institute, 2002. 256 p.
6. Nebesio B. Y. Alexander Dovzhenko: A Guide to Published Sources. Edmonton : Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, University of Alberta, 1995. 152 p.
7. Taylor R. Film Propaganda: Soviet Russia and Nazi Germany. 2nd ed. London : Bloomsbury Academic, 1998. 304 p.

Бочуля М. І.,

студент групи І-31 гуманітарного факультету

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Туранська К. Б.,

студентка групи МВР-31 факультету міжнародних відносин

Львівського національного університету імені Івана Франка

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Островий В.М.

КОЗАЦЬКА ДИПЛОМАТІЯ ГЕТЬМАНЩИНИ У ВЗАЄМИНАХ З МОЛДАВСЬКИМ КНЯЗІВСТВОМ 1650–1653 РР.

У період 1650–1653 рр. Гетьманщина, очолювана Б. Хмельницьким, зосередила свою дипломатію на Молдавському князівстві. Метою було

посилення регіонального впливу та залучення Молдавії як союзника в боротьбі проти Речі Посполитої. Політика змінювалася, переходячи від військової підтримки до політичної та династичної інтеграції через укладення союзів і шлюбів.

Метою цієї статті є аналіз генези дипломатії Гетьманщини у відносинах з Молдавським князівством у період 1650–1653 рр., досліджуючи перехід від військової допомоги до зміцнення політичного впливу.

Досліджувана тема висвітлена у працях низки вітчизняних науковців, серед яких: О. Балух [1]; О. Бачинська [5]; В. Брехуненко [2; 3]; П. Бойко [2]; В. Головченко [4]; В. Горобець [5; 8]; В. Грибовський [3]; А. Заяць [2];

І. Корфуз [13]; В. Матях [5]; Ю. Мицик [3; 5]; В. Піскун, І. Синяк [3]; В. Смолій, В. Степанков [5–8]; І. Тарасенко [3]; Ф. Туранли [9]; Т. Цесельський [12]; Т. Чухліб [5; 8].

У середині XVII ст. незважаючи на здобуття незалежності, Гетьманщина не змогла її зберегти. Цьому сприяли як зовнішні обставини, зокрема безперервна боротьба європейських держав за вплив у регіоні, так і внутрішні проблеми, такі як політична нестабільність, соціальні потрясіння та дії деяких представників козацької старшини, чийі власні інтереси суперечили загальнодержавним. Важливим чинником були історично зумовлені регіональні та культурні відмінності українських земель, що створювали внутрішню неоднорідність, як наслідок відбувся розкол українських територій, які поділилися на кілька окремих частин, утворивши специфічний Український мультфронт. До нього входили Лівобережна і Правобережна Гетьманщина, Галичина у складі Речі Посполитої, Закарпаття під владою Угорського королівства та Буковина, що залишалася частиною Молдавського князівства під впливом Османської імперії. У таких умовах відносини між козаками і Молдавією розвивалися на тлі взаємного ослаблення: Молдавське князівство перебувало під значним зовнішнім тиском, а Гетьманщина через внутрішній

розбрат втратила свою потужність на цьому складному культурному та політичному прикордонні [10, с. 323–324].

Козацький полково-сотенний устрій поширився на частину степових територій Брацлавщини. Ця територія межувала з Річчю Посполитою, Османською імперією та Кримським ханством, кордон з якими був встановлений у 1633 р по річках Кодима та Ягорлик. До складу Гетьманщини також входило Запорозжя, що охоплювало лівобережжя Південного Бугу та правий берег нижньої течії Дніпра, хоча його межі з Кримським ханатом та Очаківським еялетом були нечіткими [2, с. 48].

Після несподіваного вторгнення козацьких військ в 1650 р. молдавський господар, не маючи змоги організувати оборону Ясс, запропонував гетьману значний викуп у 50000 талерів, бажаючи не воювати проти Молдавії. Гетьман, обурений пропольською позицією В. Лупула (фінансова допомога Речі Посполитій, заступництво за полонених поляків, інформування про події в Османській імперії), суворо попередив його про можливу втрату влади, якщо той не змінить свою політику [6, с. 226–227].

Незважаючи на відновлення Брацлавського воєводства з адміністрацією Речі Посполитої у 1651 р. амбіції Б. Хмельницького щодо розширення впливу Гетьманщини були очевидними. Саме в цей період поширювалися чутки про можливу коронацію Б. Хмельницького князем Руського князівства, підкріплені діями східних патріархів, таких як Паїсій, який, за деякими даними, привіз митру для цієї мети. Східні патріархи зверталися до гетьмана як «*illustrissimus princeps*» (ясновельможний князь), ставлячи його на рівень з володарями Валахії, Молдови та Трансильванії. Ця титулатура значно підвищувала його статус серед європейських правителів та сприяла визнанню його монархічних прагнень [4, с. 41].

Опинившись у катастрофічному становищі, Лупул швидко погодився на всі вимоги Б. Хмельницького та підписав договір. Він також виплатив до 130000 талерів кримському хану Іслам Гірею III. Після укладення угоди

гетьман наказав козацьким і татарським загонам залишити молдавські землі. Цей успішний похід до Молдавії Б. Хмельницький прагнув використати для зміцнення відносин з Трансильванією, Валахією та Кримським ханством, прагнучи створити коаліцію проти Речі Посполитої. Хоча зміцнення позицій через можливі родинні зв'язки таїло в собі загрозу ускладнення стосунків з Портою та іншими сусідами, договір з В. Лупулом став помітним дипломатичним успіхом гетьмана [9, с. 120].

Ключову роль у цих амбіціях відіграла дипломатія Б. Хмельницького з молдавським господарем В. Лупулом, який не лише обіцяв допомогти Б. Хмельницькому «стати Князем Руси», але навіть був готовий поступитися Волоським князівством, якщо того забажає гетьман. 24 вересня 1650 р. було укладено перший союз між Гетьманщиною та Молдавським князівством, який дозволив гетьману зберегти контроль над частиною лівобережжя Дністра також було придбано землю «до середини річки Ягорлик» у сандомирського воєводи Замойського. У Речі Посполитій цей союз викликав великий резонанс, адже А. Кисіль зауважував, що, союз з Молдавським князівством значно розширить територіальні претензії Гетьманщини. Познанський воєвода Я. Лещинський відкрито заявляв, що Б. Хмельницький «монархію Руську закладати хоче», підкреслюючи далекосяжні політичні наслідки цього союзу та його вплив на регіональний баланс сил [3, с. 29].

13 жовтня 1650 р. до Чигирина прибуло молдавське посольство. Склад делегації, що прибула для обговорення питань, пов'язаних із шлюбом сина Б. Хмельницького, Тимоша, та доньки молдавського господаря В. Лупула, Розанди, включав сучавського митрополита та Чеголю Спатаря. В ході зустрічі було досягнуто попередньої домовленості про проведення весілля наприкінці 1650 р. або на початку 1651 р. в Ямполі чи Могильові-Подільському. Полковники отримали відповідні розпорядження щодо підготовки до цієї події. Існують також припущення, що гетьман погодився надати 300 козаків для забезпечення охорони В. Лупула. Після завершення переговорів молдавські

посли вирушили до Ясс 18 жовтня 1650 р. Ця дипломатична активність Б. Хмельницького вказує на його прагнення зміцнити союз із Молдавським князівством через укладення династичного шлюбу, що мало велике значення для закріплення політичних позицій Гетьманщини у регіоні [6, с. 231–234].

Протягом 1650–1652 рр. Б. Хмельницький активно формував коаліцію Гетьманату з Трансильванією, Молдавією та Валахією, прагнучи зміцнити свої позиції в протистоянні з Річчю Посполитою.

Після укладення Білоцерківського договору 1651 р. який був не вигідним для Гетьманщини, Б. Хмельницький зосередив свою дипломатію на Молдавському князівстві. Він зволікав із виконанням обіцянок перед сеймом Речі Посполитої, готуючи при цьому таємний, спільний похід з молдавським військом проти самої Речі Посполитої. Ця військова кампанія, мала кілька ключових цілей: зміцнити позиції Гетьманщини, знизити напругу серед населення, яке прагнуло відновлення козацьких прав, та відреагувати на повернення польської адміністрації і шляхти. Для підготовки до цих дій гетьман скликав таємну раду зі старшиною. В результаті битви під Батогом 22–23 травня 1652 р. козаки здобули вирішальну перемогу, а армія Речі Посполитої була повністю розгромлена, втративши як своє вище командування, так і значну частину своєї елітної кавалерії – крилатих гусарів. Ця перемога стала надзвичайно важливою для Гетьманщини: вона не лише компенсувала торішню катастрофу під Берестечком, але й дозволила частково анулювати принизливі умови Білоцерківського договору. Було відновлено кордон Гетьманщини по р. Случ, як це було передбачено Зборівським договором 1649 р. і до середини літа 1652 р. на всій території Гетьманщини відновилися національні владно адміністративні органи [7, с. 142–143].

24 травня 1652 р. Б. Хмельницький активно використовував дипломатичний тиск, щоб вплинути на розстановку сил у регіоні. Т. Хмельницький, здійснив військовий похід до Молдавського князівства, що призвело до того, В. Лупул був змушений припинити дипломатичні стосунки з

Річчю Посполитою. Паралельно Б. Хмельницький надсилав листи до сейму та короля Речі Посполитої, чітко заявляючи: якщо польський уряд не забезпечить тривалого миру, Гетьманщина негайно анулює всі зв'язки з Річчю Посполитою. Це свідчило про рішучість гетьмана використовувати як військові, так і дипломатичні важелі для досягнення своїх цілей та захисту інтересів козацької держави [11, с. 21].

У жовтні 1652 р. 6000 козаків під проводом І. Виговського здійснили похід до Молдавії. Там союзницькі відносини з В. Лупулом були скріплені династичним шлюбом Т. Хмельницького з донькою молдавського господаря Р. Лупул [5, с. 313–314].

Проте цей дипломатичний союз створив і серйозні геополітичні виклики. В. Лупул, спираючись на козацьку підтримку, прагнув поширити свою владу на Валахію і уклав таємну угоду з Австрійською імперією проти Трансильванії. Ці дії викликали занепокоєння у валаського господаря М. Басараба та трансильванського князя Дьєрдя II Ракоці, які вбачали у шлюбі загрозу своїм інтересам. Наслідком стало формування антигетьманської коаліції, до якої на початку 1653 р. приєдналася і Річ Посполита. Коаліція була створена через невдоволення бояр та сусідні правителі, зокрема князі Семигороду та Валахії, підтримали іншого претендента на престол – С. Георгіце [12, с. 117–121].

Внаслідок повстання та втручання волосько-трансильванських військ у квітні 1653 р. В. Лупул був скинутий з престолу та звернувся за допомогою до Б. Хмельницького. Тим часом його наступник, С. Георгій, шукав підтримки у Речі Посполитої. Гетьман, побоюючись втратити союзника, направив полки на чолі з Тимошем до Молдавського князівства. Тиміш відновив владу В. Лупула, але був втягнутий ним в авантюру із захопленням Валахії. Ця кампанія обернулася нищівною поразкою українців у травні, а М. Басараб і Дьєрдь II Ракоці уклали військово-політичний союз з Річчю Посполитою проти Гетьманату [8, с. 127].

У травні 1653 р. В. Лупул відновив спробу походу на Валахію, але його козацько-молдавські війська зазнали значної поразки в битві біля с. Фінта. Після усунення В. Лупула з молдавського престолу, козаки на чолі з Т. Хмельницьким, його зятем, активно втручалися у внутрішні справи Молдови. Тимофій, який перебував у Кам'янці-Подільському, вважав нового господаря зрадником і прагнув відновити владу свого тестя. Ці намагання вилилися в масштабну військову кампанію [13, с. 175–176].

У липні 1653 р. В. Лупул вдруге втратив владу. Дипломатичні зусилля Хмельницького в Стамбулі щодо повернення Лупула не мали успіху, оскільки Порта та Кримське ханство визнали Георгіце легітимним господарем [8, с. 127–128]. 6 серпня 1653 р. В. Лупул зазнав поразки від війська волоського князя і був змушений тікати до Гетьманщини. С. Георгіце за підтримки Речі Посполитої, розпочав облогу Сучави, де знаходилася родина В. Лупула та його скарби. На початку серпня 1653 р. Т. Хмельницький на чолі 90000 козацького війська прибув на допомогу тестеві, очоливши оборону фортеці. Це ознаменувало початок четвертого і останнього походу козаків у Молдову. Проти обложених виступила 20000 об'єднана армія, що складалася з поляків, угорців, волохів та прихильників С. Георгіце. Незважаючи на чисельну перевагу ворога, Т. Хмельницький мужньо захищав фортецю та здійснював сміливі вилазки. Б. Хмельницький мав намір прийти на допомогу синові, але його стримала поява великого польського війська на Поділлі. До сил С. Георгіце також приєдналися війська Речі Посполитої під проводом полковника Я. Кондрацького. 12 вересня 1653 р. під час захисту фортеці Сучава, Т. Хмельницького важко поранили. 15 вересня 1653 р. від отриманої рани Тиміш помер. Після його смерті козаки продовжили оборону і 19 жовтня 1653 р. уклали почесне перемир'я за яким козаки в повному озброєнні вийшли зі Сучави і забрали з собою тіло Т. Хмельницького [1, с. 68–69].

Отже, Династичний шлюб між Т. Хмельницьким та Р. Лупул став ключовим інструментом політичної стратегії Б. Хмельницького, спрямованої на

створення потужної антипольської коаліції та реалізацію його монархічних амбіцій. Цей союз, підкріплений військовим тиском після тріумфу під Батогом, змусив молдавського господаря В. Лупула розірвати зв'язки з Річчю Посполитою. Однак бажання В. Лупула поширити свою владу на Валахію, спираючись на козацьку підтримку, призвело до формування ворожої коаліції сусідніх держав. Результатом стало остаточне повалення В. Лупула з престолу та трагічна загибель Тимоша під час облоги Сучави у вересні 1653 р. Цей крах військової дипломатії продемонстрував нездатність Гетьманщини досягти стабільного регіонального впливу, що поглибило внутрішній розкол держави. Таким чином, стратегічно важливий союз, утворений завдяки шлюбу, обернувся фатальною поразкою для обох лідерів.

Література:

1. Балух О. В. Буковинські землі під час Молдавських походів Богдана Хмельницького у 1650–1653 рр.: воєнно-політичний аспект. *Сумський історико-архівний журнал*. 2016. № 28. С. 59–71.
2. Брехуненко В., Бойко П., Заяць А. Просторові межі українського світу: комплекс уявлень та їхня реалізація в ранньомодерній Україні (XVIXVIII ст.). Львів; Київ, 2023. 480 с.
3. Брехуненко В., Грибовський В., Мицик Ю., Піскун В., Синяк І., Тарасенко І. Між конфронтацією та взаємодією: українсько-кримські та українсько-ногайські стосунки в XVII – першій половині XX ст. / За ред. В. Брехуненка. Київ: ІУАД, 2018. 344 с.
4. Головченко В. Династичні плани Богдана Хмельницького в контексті Української національної революції. В кн.: Україна між Польщею та Росією. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, приуроченої до 330-ї річниці Вічного миру (1686) і 350-ї річниці Андрусівського перемир'я (1667)*. 2016. С. 39–48.
5. Смолій В., Бачинська О., Горобець В., Матях В., Мицик Ю., Степанков В., Чухліб Т. Українська держава другої половини XVII–XVIII ст.: політика, суспільство, культура. Київ: Інститут історії України НАН України, 2014. 671 с.
6. Смолій В., Степанков В. Богдан Хмельницький: полководець, дипломат, державотворець. Вид. 3-тє, допов. та перероб. Київ: Парлам. вид-во, 2020. 752 с. 7. Смолій В., Степанков В. Український політичний проект XVII ст.: становлення національного інституту влади. Київ: Інститут історії України НАН України, 2014. 194 с.

8. Смолій В., Степанков В., Горобець В., Чухліб Т. Дипломатія Українського Гетьманату в міжнародних політичних комбінаціях раннього нового часу. Київ: Інститут історії України Національної академії наук України, 2022. 512 с.
9. Туранли Ф. Тюркські джерела до історії України: Видавництво Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Київ: 2010. 368 с.
10. Український Мультифронт: нова схема історії України (неоліт початок XX століття) / Упор. С. Громенко. Харків: ВД «Фабула», 2024. 480 с.
11. Універсали Богдана Хмельницького. 1648-1657 / Упорядники: Іван Крип'якевич, Іван Бутич. Київ: *Інститут історії України НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства імені М С Грушевського НАН України*. 1998. 383 с.
12. Ciesielski T. Od Batohu do Zwanca: Wojna na Ukrainie, Podolu i Moldawie 1652-1653. Zabrze: Infortedititions, 2007. 335 s.
13. Corfuz I. Documente privitoare la istoria României culese din arhivele polone. Secolul al XVII-lea. București: Editura Academiei Republicii Socialiste Romania, 1983. 362 p.

Буй В. В.,

магістрант II курсу спеціальності 032 Історія та археологія Навчально-наукового інституту філології та історії Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
Науковий керівник – асистент, аспірант кафедри історії, правознавства та методики навчання Голуб А.А.

ІДЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ПРОЄКТІВ ПРО КОЛЕКТИВІЗАЦІЮ ТА ГОЛОДОМОР НА СІВЕРЩИНІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗФПО

У тезах ми розглянемо ідеї організації та реалізації історичних проєктів, спрямованих на дослідження колективізації та Голодомору на Сіверщині для здобувачів закладів фахової передвищої освіти. Акцентуємо увагу на